

MATKUSTAJAHÖYRYN TUHO SELKÄMERELLÄ

Elettiin ensimmäisen maailmansodan alkuaikoja. Saksalainen miinalaiva Deutschland saapui Mäntyluodon sataman ulkopuolelle 6.12.1914 vastaisena yönä ja laski väylälle 80 miinan miinoitteen. Tehtävän suoritettuaan se häipyi pimeyden turvin takaisin ulkomerelle. Ainoastaan erään pienen höyrylaivan miehet näkivät matkallaan Raumalta Poriin, tuntemattoman aluksen porhaltavan täyttä vauhtia etelään.

Kahden päivän sisällä tähän miinoitteeseen tuhoutui kaksi höyryrahtilaivaa, sekä matkustajahöyrylaiva Norra-Sverige. Matkustajalaiva oli tulossa Mäntyluotoon kappaletavaralastissa, mutta ilman matkustajia. Moottoriveneellä vastaan tulleet luotsit yrittivät merkkilipuilla varoittaa alusta etenemästä, mutta liian myöhään. Norra-Sverige lipui tyhjäkäynnillä miinaan, joka räjähti keskilaivassa. Alus upposi kahteen osaan katkenneena parissa minuutissa. Kukaan 25 hengen miehistöstä ei pelastunut.

SUKELLUS HYLKYYN 80 VUOTTA MYÖHEMMIN

Meri on harvinaisen tyyni. Tukialuksemme liikkuu tyhjäkäynnillä matkustajahöyrylaiva Norra-Sverigen uppoamispaikan kohdalla. Vedämme naara-ankkuria perässämme. Jyrki ohjaa venettä ja yrittää kaikuluotaimen ja navigaattorin avulla ajaa hyllyn yli. Tunnen sormissani kuinka naara poukkoilee mutapohjassa. Äkisti se tarttuu kiinni johonkin, samassa se irtoaa ja tarttuu uudestaan. Köysi liukuu vinhasti sormieni lomitse. Jyrki vetää koneen pakille ja sitten vapaalle. Varmistamme, että naara on tukevasti kiinni. Päättämme olla naaran varassa.

Jaana ja minä sukellamme. Pukiessamme varusteita yllemme mietiskelemme, että missä kohtaa naara on kiinni. Hylky kun on kahdessa osassa. Kaikuluotain vahvistaa asian. Kuvasta erottuu selvästi kaksi hyvin lähekkäin olevaa piikkiä, isompi ja pienempi. Olemme valmiit, laahaudumme partaan äärelle ja loiskautamme itsemme veteen. Näytämme OK-merkit Jyrkille ja painumme naaraköyttä alas.

Hengitys tuntuu tuttuun tapaan kiihkeältä laskeutuessani alas vihreään hämärään. Puku rutistuu tiukemmin ympärilleni, päästän hieman ilmaa sinne. Pimeää. Sukellusparin lamppu luo lyhyen kiilan alaspäin. Milloin pohja tulee vastaan? Syvyys on yli 30 metriä. Sitten valokiila tapaa kohteen ja samassa tömähdämme pohjaan. Sytytän oman lamppuni ja valaisen ympärilleni. Naara on kiinni jonkun metallilevyn reunassa. Mutapohjalla kävelee lukuisa joukko kilkkejä, niiden polut kiemurtelevat levyjen väleissä. Mistähän kaukaa nekin tänne tulevat?

Uimme metallilevyn reunaa pitkin. Näemme rautapalkkeja ja levyä, sekä lautaa. Missähän kohtaa hylkyä olemme? Yläviistossa vihreässä hämyssä on jotain tummempaa, suuntaamme valot sinne. Jotain isompia rakenteita. Nousemme sinne. Valo osuu ruumaluukun reunukseen, tunnistan paikan. Keulaosa.

Uin kannen yläpuolella ja valaisen reittiäni. Harmaa hienojakoinen muta pehmentää kannen laudoituksen muotoja. Liu'un ruuma-aukon yli. Jaana ui parinarun verran vasemmalla puolellani ja valaisee partaassa olevia neitsyitä. Katselen höyryvinssiä ja sen takana sojottavaa parimetristä maston tynkää. Sen etupuolella kannella lojuu neljä isoa miltei puhkiruostunutta lieriötä. Ne ovat pari metriä pitkiä. Lieriöiden välissä on pinoittain ruostuneita emalilautasia ja -vateja. Ilmeisesti nuo

lieriöt olivat jonkinlaisia vuosisadan alkupuolen kontteja. Niiden etupuolella on kajuuttakappi, josta pääsee alas miehistötiloihin, sekä melko pieni ankkurivinssi. Sinisimpukat peittävät kauniina mattona vinssin hammasrattaat ja rummun. Olemme keulapiikissä. Sen laidat ovat paikoitellen syöpyneet puhki. Uimme keulan ympäri laidan ulkopuolelta. Uin Jaanan viereen ja laitamme maskit yhteen.- Keula! Yritän sanoa hänelle viisaasti. Hän nyökkää. Lasken keulassa olevan kolme ikkunaventtiiliä.

Uimme takaisin ruuman luo. Vähän matkaa siitä keskilaivaan päin keulaosa päättyy. Tästä kohtaa alus on poikki. Laskeudumme taas alas kannelta pohjaan, jossa on vain pohjaosan metalliromua muutaman metrin matkalta. Loppuosaa laivasta ei näy. Valokiilat halkovat synkkää sameaa vettä, tapaamatta mitään kiinteää. Katsomme toisiamme ja pudistamme yhtäaikaan päätämme. Emme lähde seikkailemaan sinne.

Käännymme takaisin ja uimme sisälle ruumaan. Näen hamppuköyttä kiepeillä ja paalin näköisiä kappaleita, kangasta vai puuvillaa? Menemme eteenpäin. Vilkaisen välillä ylös nähdäkseni roikkuuko katosta mitään törröttäviä ulokkeita, joihin voisi kolhia itsensä. Ruuma mataloituu, mutaa on kertynyt tänne keulaosaan enemmän. Palaamme takaisin, kunnes yläpuolella näkyy ruuma-aukon vihertävä neliö. Nousemme kannelle. Uimme kajuuttakapin luo ja valaisen miehistötiloihin. Sinnekin voisi laskeutua, mutta ei tällä kertaa. Näen melko suuren tilan, jossa on mutaa ja alasromahtaneita lautarakenteita. Onkohan miehistön jäseniä vielä siellä? Vapaavahti oli varmaankin vielä lepäämässä ja alushan upposi alle parissa minuutissa. Kammottava loppu.

Sukellusaikamme alkaa olla täynnä. Palaamme naaraköydelle ja aloitamme nousun. Sammutamme lamput. On hämärää, miltei pimeää. Jatkamme nousua ja ympäristö muuttuu vähitellen valoisammaksi. Saavumme dekosyvyyteen. Huomaan Jaanan kädessä jotain, osoitan sitä. Se on pullo. Kulutamme aikaa ja nousemme viimein pinnalle. Jyrki kurkistelee partaan yli. Näytämme OK-merkit.

Kannella pakkaamme varusteet kasseihin ja juomme kahvit sukelluksesta keskustellen. Jaana puhdistaa pulloa ja huomaamme siinä kohokuvioinnin ja tekstin, joka kertoo pullon sisältäneen tukholmalaisten panimon porttteria.

Irrotamme naaran ja käännämme keulan kohti kotia. Elokuinen ilta-aurinko paistaa lämpimänä. Pieni puutavaralastissa oleva ruotsalainen laiva ohittaa meidät ja suuntaa merelle.

Tarina on Seppo Salosen nettisivustolta.